

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту і адміністрування

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни

«Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та
менеджменті»

для здобувачів ступеня доктора філософії

спеціальності 073 Менеджмент

денної та заочної форм навчання

Кривий Ріг – 2019

Укладачі: Афанасьєв Є.В., д.е.н., професор
Варава Л.М., д.е.н., професор

Рецензент: Ртищев С.А., к.е.н., доцент

Відповідальний за випуск: д.е.н., професор Варава Л.М.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування денної та заочної форм навчання. В методичних рекомендаціях до проведення практичних занять наведено склад практичної роботи здобувачів: опрацювання теоретичних питань, робота з проблемними теоретичними питаннями, підготовку до практичних занять і екзамену шляхом тестового опитування.

Затверджено
на засіданні кафедри
менеджменту і адміністрування

Протокол № 6
від 28.01.2019 р.

Затверджено
методичною радою факультету
економіки та управління
бізнесом ДВНЗ «КНУ»

Протокол № 5
від 28.01.2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. СТРУКТУРА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
4. ПИТАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ.....	8
5. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	12
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	14
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	14

ВСТУП

У теорії і практиці сучасної вищої школи накопичено великий науковий потенціал, який має лягти в основу формування нової формації науково-компетентних фахівців, що творчо мислять, вільно орієнтуються в інформаційному просторі, самостійно опановують світоглядні парадигми. Дисципліна присвячена висвітленню основ методології наукових досліджень, зокрема в ній відображено: структура і методи наукових досліджень, математичне дослідження проблеми, особливості викладу наукових результатів. Значна увага відведена технічному оформленню наукових результатів..

Дисципліна «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» розглядає специфіку дослідження, що полягає в обґрунтуванні завдань теоретико-методологічного застосування в обговоренні на аудиторних заняттях дискусійних питань, а також виконанні практичних занять, на яких відпрацьовуються: використання основних принципів, методів та новітніх підходів з питань щодо вирішення наукових задач в економіці та менеджменті, де основою науково-дослідницької діяльності є збір інформації, її постійне оновлення і систематизація, критичний аналіз і, на цій основі, синтез нових знань або узагальнень, які не тільки описують спостережувані суспільно-економічні явища, а й дозволяють побудувати причинно-наслідкові зв'язки з кінцевою метою моделювання та прогнозування функціонування організацій в сучасному ринковому середовищі.

Практичне застосування дисципліни полягає у вирішенні сучасних наукових задач в економіці та менеджменті, де опанування здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії систематизується у вигляді комплексу знань про загальні принципи, форми та методи проведення наукових досліджень в економіці, менеджменті та бізнесі. При цьому вивченні дисципліни здобувач набуває професійних знань щодо: засад організації науково-дослідницької діяльності в Україні; теоретичних та методологічних основ наукового дослідження; особливостей вибору напряму наукового дослідження та формування етапів науково-дослідницьких робіт; особливостей пошуку, накопичення та обробки наукової інформації; методів проведення теоретичних та експериментальних досліджень; методичних та практичних основ обробки результатів наукових досліджень; основних вимог до оформлення результатів проведення науково-дослідницьких робіт; особливостей впровадження результатів наукової роботи та обґрунтування розрахунку ефективності виконання вимог науково-дослідницьких робіт та вимог до написання наукових праць; понять і структури дисертації доктора філософії.

Предметом вивчення дисципліни є теорія, методологія та інструментарій сучасних методів вирішення наукових задач в економіці та менеджменті.

Вивчення дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» передбачає засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час у формі самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи, призначеної формувати практичні навички роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії із спеціальною літературою, орієнтувати їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем для підвищення якості професійної підготовки в галузі знань управління та адміністрування.

Міждисциплінарні зв'язки: засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» передбачає використання здобувачами раніше отриманих знань з дисциплін: «Філософія науки та інновації», «Організація та реалізація досліджень здобувача наукового ступеня доктора філософії», «Теорія економічних систем та їх типологія», «Управління науковими проектами та фінансуванню досліджень».

Програма навчальної дисципліни заснована на основі одного змістового модулю: «Методологічні та організаційні засади наукових досліджень в економіці та менеджменті».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета навчальної дисципліни опанування здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії систематизованого комплексу знань про загальні принципи, форми та методи проведення наукових досліджень в економіці, менеджменті та бізнесі.

1.2. Завдання навчальної дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» полягають у вивченні дисципліни і подальшому грамотному використанні основних принципів, методів та новітніх підходів з питань щодо вирішення наукових задач в економіці та менеджменті, де основою науково-дослідницької діяльності є збір інформації, її постійне оновлення і систематизація, критичний аналіз і, на цій основі, синтез нових знань або узагальнень, які не тільки описують спостережувані суспільно-економічні явища, а й дозволяють побудувати причинно-наслідкові зв'язки з кінцевою метою моделювання та прогнозування функціонування організацій в сучасному ринковому середовищі.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні

знати:

- засади організації науково-дослідницької діяльності в Україні;
- теоретичні та методологічні основи наукового дослідження;
- особливості вибору напряму наукового дослідження та формування етапів науково-дослідницьких робіт;
- особливості пошуку, накопичення та обробки наукової інформації;
- методи проведення теоретичних та експериментальних досліджень;
- методичні та практичні основи обробки результатів наукових досліджень;
- основні вимоги до оформлення результатів проведення науково-дослідницьких робіт;
- особливості впровадження результатів наукової роботи та розрахунку ефективності науково-дослідницьких робіт;
- вимоги та особливості до написання наукових праць;
- поняття і структуру дисертації доктора філософії,

вміти:

- вибирати напрями наукових досліджень та формувати етапи науково-дослідницьких робіт;
- виконувати пошук, накопичення і опрацювання наукової інформації;
- формувати задачі та вибирати методи теоретичних та експериментальних досліджень;
- виконувати розрахунки економічної ефективності теми та результатів наукових досліджень;
- оформляти результати науково-дослідницьких робіт;
- організувати роботу у наукових колективах;
- використовувати набуті знання, навички, творче мислення при вирішенні наукових задач в процесі здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Заліковий модуль 1

Змістовий модуль 1. «Методологічні та організаційні засади наукових досліджень в економіці та менеджменті» (120 годин / 4 кредити)

Тема 1. Методологічні основи наукового знання, поняття науки та її нормативне регулювання

Поняття науки та її функцій. Наукова діяльність та глобалізація науки. Класифікація науки в залежності від сфери, предмета і методу пізнання. Наука і інші форми освоєння дійсності. Відносини між наукою і філософією. Поняття про наукове знання. Пізнання як досягнення істинних знань, які можуть реалізуватися у вигляді законів і навчань, теоретичних положень і висновків, підтверджених практикою та існуючих об'єктивно і

незалежно. Теорія як форма наукового знання. Структура теорії (факти і категорії, аксіоми і постулати, принципи, поняття та судження, положення і закони). Методи наукового пізнання. Етичні та естетичні підстави методології. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні.

Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень

Методологія у широкому і вузькому розумінні. Загальна методологія і часткова методологія. Принципи наукової методології: універсального взаємозв'язку, діалектичного протиріччя, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення та відбиття. Наукове дослідження. Процес наукового дослідження: види, характеристики, рівні. Об'єкт дослідження. Предмет дослідження. Класифікація об'єктів дослідження. Методи дослідження та їх класифікація. Загальнонаукові метод. Часткові методи. Процес наукового дослідження та його стадії. Етапи наукового дослідження. Узагальнення результатів дослідження.

Тема 3. Методика виконання наукових досліджень. Економіка та менеджмент як об'єкт моделювання

Загальнонаукові методи дослідження. Системний аналіз. Методи теоретичних досліджень. Ідеалізація. Формалізація. Аксиоматичний метод. Гіпотеза та припущення. Історичний метод. Системний підхід. Створення теорії. Критерії вибору методології дослідження. Методика досліджень теми. Моделювання соціально-економічної системи як складної ймовірнісної динамічної системи, що охоплює процеси управління виробництвом, обміном, розподілом й споживанням матеріальних та інших благ. Економіка як підсистема природи і суспільства. Створення теорії аналізу й управління економікою. Впровадження результатів наукового дослідження в системах економіки та менеджменту організації. Форми узагальнення висновків і пропозицій наукового дослідження.

Тема 4. Напрями та вибір теми наукових досліджень. Організація наукового дослідження

Поняття системи економічних наук. Взаємозв'язок наук і його використання в наукових дослідженнях. Класифікація економічних наук в Україні. Проблематика наукових досліджень. Поняття наукового дослідження. Основні напрями сучасних економічних досліджень. Вибір напрямку і теми наукового дослідження. Визначення предмета і об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження. Порядок здійснення наукового дослідження. Поняття, функції та структура програми дослідження. Послідовність та етапи виконання наукових досліджень. Економічне обґрунтування вибору наукової теми. Пошук, накопичення та опрацювання наукової інформації.

Поняття наукової організації праці (НОП). Принципи організації праці у науковій діяльності. Особливості творчої праці. Роль особистості вченого в науці.

Тема 5. Класичні методи математичного моделювання та спеціальні методи дослідження операцій в економіці та менеджменті

Математичний апарат лінійного і нелінійного програмування. Задачі мереженого планування й управління. Задачі масового обслуговування. Задачі управління запасами. Задачі розподілу ресурсів. Задачі ремонту і заміни обладнання актуальні в зв'язку зі зносом та старінням обладнання й необхідністю його заміни. Задачі складання розкладу (календарного планування). Задачі планування і розміщення. Задачі вибору маршруту або мережеві задачі. Моделі прийняття оптимальних рішень у конфліктних ситуаціях (теорія гри).

Тема 6. Джерельна інформація та комп'ютерні технології у наукових дослідженнях

Класифікація інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях. Бібліографічні джерела економічної інформації. Поняття автоматизованої системи обробки інформації (АСОІ). Сучасні комп'ютерні технології та Інтернет в економічних дослідженнях. Використання ПЕОМ при вирішенні задач в економіці та менеджменті інструментарієм економіко-

математичного моделювання.

Тема 7. Систематизація та ефективність наукових досліджень

Способи оприлюднення та апробації наукових результатів. Способи (шляхи) апробації. Порядок проведення, визначення доцільності та порядок проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів. Впровадження результатів закінчених наукових досліджень. Оформлення результатів наукової роботи. Наукова продукція. Техніко-економічні розробки. Впровадження завершених досліджень. Ефективність результатів наукових досліджень. Індекс людського розвитку.

Тема 8. Економіко-статистичні методи в наукових дослідженнях

Економіко-статистичний аналіз. Загальні принципи застосування економіко-статистичних методів в наукових дослідженнях. Методи аналізу стану та динаміки явищ і процесів. Методи факторного аналізу. Методи прогнозування та оптимізації.

3. СТРУКТУРА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Організація проведення практичних занять

Мета проведення практичних занять полягає у необхідності опанування здобувачами теоретичного матеріалу, одержанні практичних навичок при розв'язанні задач в економіці та менеджменті, де основою науково-дослідницької діяльності є збір інформації, її постійне оновлення і систематизація, критичний аналіз на основі системного підходу до комплексного вирішення завдань/проблем в економіці, менеджменті та бізнесі засобами методології організації наукових досліджень, математичних методів розв'язування оптимізаційних задач, теорії економічних ризиків та використання економетричних моделей.

Зміст практичних занять включає такі складові: 1) опитування за матеріалами лекцій і питаннями, винесеними для самостійного вивчення; 2) розв'язання задач; 3) перевірка отриманих знань (тестування).

Усі письмові завдання та усні відповіді на практичних заняттях оцінюються викладачем згідно з порядком поточного оцінювання. Результати поточного контролю знань обов'язково фіксуються ним у журналі успішності академічної групи.

3.2. Зміст практичних занять

На практичних заняттях здобувачі під керівництвом викладача особисто проводять наукові дослідження, спрямовані на розв'язання фундаментальних і прикладних проблем організації наукових досліджень в економіці та менеджменті, що стосується, зокрема: вивчення основних принципів та інструментарію постановки задач, побудови економіко-математичних моделей, методів їх розв'язування та аналізу з метою використання в економіці, менеджменті та бізнесі; формуванню практичних навичок систематизації наукових досліджень для розв'язування реальних виробничо-економічних і управлінських задач; моделювання соціально-економічної системи як складної ймовірнісної динамічної системи, що охоплює процеси управління виробництвом, обміном, розподілом й споживанням матеріальних та інших благ; впровадження результатів наукового дослідження в системах економіки та менеджменту організації.

Перелік тем і розподіл годин, відведених на практичні заняття дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Перелік тем та обсяг часу для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Пз. 1	Тема 1. Методологічні основи наукового знання, поняття науки та її нормативне регулювання	2	0,5
Пз. 2	Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень	2	0,5
Пз. 3	Тема 3. Методика виконання наукових досліджень. Економіка та менеджмент як об'єкт моделювання	2	0,5
Пз. 4	Тема 4. Напрями та вибір теми наукових досліджень. Організація	2	0,5

	наукового дослідження		
Пз. 5	Тема 5. Класичні методи математичного моделювання та спеціальні методи дослідження операцій в економіці та менеджменті	2	0,5
Пз. 6	Тема 6. Джерельна інформація та комп'ютерні технології у наукових дослідженнях	2	0,5
Пз. 7	Тема 7. Систематизація та ефективність наукових досліджень	2	0,5
Пз. 8	Тема 8. Економіко-статистичні методи в наукових дослідженнях	2	0,5
	Разом:	16	4

4. ПИТАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методологічні та організаційні засади наукових досліджень в економіці та менеджменті

Тема 1. Методологічні основи наукового знання, поняття науки та її нормативне регулювання

1. Поняття науки та її функцій.
2. Наукова діяльність та глобалізація науки.
3. Класифікація науки в залежності від сфери, предмета і методу пізнання.
4. Наука і інші форми освоєння дійсності.
5. Відносини між наукою і філософією.
6. Поняття про наукове знання.
7. Пізнання як досягнення істинних знань.
8. Теорія як форма наукового знання.
9. Структура теорії (факти і категорії, аксіоми і постулати, принципи, поняття та судження, положення і закони).
10. Методи наукового пізнання.
11. Етичні та естетичні підстави методології.
12. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні.

Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень

1. Методологія у широкому і вузькому розумінні.
2. Загальна методологія і часткова методологія.
3. Принципи наукової методології: універсального взаємозв'язку, діалектичного протиріччя, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення та відбиття.
4. Наукове дослідження.
5. Процес наукового дослідження: види, характеристики, рівні.
6. Об'єкт дослідження. Предмет дослідження. Класифікація об'єктів дослідження.
7. Методи дослідження та їх класифікація.
8. Загальнонаукові метод. Часткові методи.
9. Процес наукового дослідження та його стадії. Етапи наукового дослідження.
10. Узагальнення результатів дослідження.

Тема 3. Методика виконання наукових досліджень. Економіка та менеджмент як об'єкт моделювання

1. Загальнонаукові методи дослідження. Системний аналіз.
2. Методи теоретичних досліджень. Ідеалізація. Формалізація. Аксиоматичний метод.
3. Гіпотеза та припущення. Історичний метод. Системний підхід. Створення теорії.
4. Критерії вибору методології дослідження. Методика досліджень теми.
5. Моделювання соціально-економічної системи як складної ймовірнісної динамічної системи.
6. Економіка як підсистема природи і суспільства.
7. Створення теорії аналізу й управління економікою.
8. Впровадження результатів наукового дослідження в системах економіки та

менеджменту організації. Форми узагальнення висновків і пропозицій наукового дослідження.

Тема 4. Напрями та вибір теми наукових досліджень. Організація наукового дослідження

1. Поняття системи економічних наук. Взаємозв'язок наук і його використання в наукових дослідженнях.

2. Класифікація економічних наук в Україні.

3. Проблематика наукових досліджень. Поняття наукового дослідження. Основні напрями сучасних економічних досліджень.

4. Вибір напрямку і теми наукового дослідження. Визначення предмета і об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження. Порядок здійснення наукового дослідження. Поняття, функції та структура програми дослідження.

5. Послідовність та етапи виконання наукових досліджень. Економічне обґрунтування вибору наукової теми. Пошук, накопичення та опрацювання наукової інформації.

6. Поняття наукової організації праці (НОП). Принципи організації праці у науковій діяльності. Особливості творчої праці. Роль особистості вченого в науці.

Тема 5. Класичні методи математичного моделювання та спеціальні методи дослідження операцій в економіці та менеджменті

1. Математичний апарат лінійного і нелінійного програмування.

2. Задачі мереженого планування й управління.

3. Задачі масового обслуговування.

4. Задачі управління запасами.

5. Задачі розподілу ресурсів.

6. Задачі ремонту і заміни обладнання актуальні в зв'язку зі зносом та старінням обладнання й необхідністю його заміни.

7. Задачі складання розкладу (календарного планування).

8. Задачі планування і розміщення.

9. Задачі вибору маршруту або мережеві задачі.

10. Моделі прийняття оптимальних рішень у конфліктних ситуаціях (теорія гри).

Тема 6. Джерельна інформація та комп'ютерні технології у наукових дослідженнях

1. Класифікація інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу.

2. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях.

3. Бібліографічні джерела економічної інформації.

4. Поняття автоматизованої системи обробки інформації (АСОІ).

5. Сучасні комп'ютерні технології та Інтернет в економічних дослідженнях.

6. Використання ПЕОМ при вирішенні задач в економіці та менеджменті інструментарієм економіко-математичного моделювання.

Тема 7. Систематизація та ефективність наукових досліджень

1. Способи оприлюднення та апробації наукових результатів.

2. Способи (шляхи) апробації.

3. Порядок проведення, визначення доцільності та порядок проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів.

4. Впровадження результатів закінчених наукових досліджень.

5. Оформлення результатів наукової роботи.

6. Наукова продукція.

7. Техніко-економічні розробки.

8. Впровадження завершених досліджень.

9. Ефективність результатів наукових досліджень.

10. Індекс людського розвитку.

Тема 8. Економіко-статистичні методи в наукових дослідженнях

1. Економіко-статистичний аналіз.

2. Загальні принципи застосування економіко-статистичних методів в наукових

дослідженнях.

3. Методи аналізу стану та динаміки явищ і процесів.
4. Методи факторного аналізу. Методи прогнозування та оптимізації.

5. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методологічні основи наукового знання, поняття науки та її нормативне регулювання

1. Головною функцією науки є:

- а) пізнання об'єктивного світу від живого споглядання до абстрактного мислення і до практики;
- б) участь у розвитку науково-технічного прогресу;
- в) участь у забезпеченні ефективності управління;
- г) участь у накопиченні фактів та розкритті закономірностей навколишнього світу;
- д) усі відповіді вірні;
- е) правильної відповіді немає

2. Об'єднати наведені галузі у три групи:

- а) природничі; б) суспільні; в) філософські.

Галузі знань: фізика, хімія, психологія, педагогіка, логіка, економіка, філософія, історія, технологія, географія, право, біологія, філософія, соціологія.

3. Основні функції науки в суспільстві:

- а) задоволення потреб людини у пізнанні законів природи і суспільства;
- б) розвитку культури, гуманізації виховання і формування нової людини;
- в) удосконалення виробництва і суспільних відносин;
- г) усі відповіді правильні.

4. Методологія науки це:

- а) отримання необхідної інформації про структуру об'єкта дослідження та його властивості;
- б) система наукових принципів, на основі яких базується дослідження;
- в) спосіб пізнання і практичного перетворення реальності;
- г) усі відповіді правильні;
- д) правильної відповіді немає.

5. Категорії – це:

- а) зовнішня, більш рухома сторона об'єктивної дійсності, яка є формою виразу сутності;
- б) це теоретичні, абстрактні, логічні поняття, котрі в узагальненому вигляді відображають основні, суттєві властивості економічних процесів та явищ і визначають характер науково-теоретичного мислення епохи;
- в) найзагальніші, філософські поняття;
- г) теоретичні узагальнення, зміст яких складають певні допущення, усереднення, котрі відображають загальні тенденції розвитку економічної системи.

д) усі відповіді правильні.

6. Назвіть основні характеристики, які притаманні лише для науки:

- а) теоретичність і раціональність;
- б) об'єктивність та цілеспрямованість;
- в) пізнавальна мета та практичність;
- г) усі відповіді правильні
- д) правильної відповіді немає.

7. Вчення про правила мислення при створенні науки, проведенні наукових досліджень це:

- а) метод; б) наукова теорія; в) методологія; г) усі відповіді правильні.

8. Форма теоретичного і практичного освоєння дійсності, це:

- а) метод; б) наукова теорія; в) методологія; г) усі відповіді правильні.

9. Сукупність прийомів і способів дослідження, це:

а) метод; б) методика дослідження; в) методологія; г) усі відповіді правильні.

10. Методологія - це:

а) сукупність визначених правил, прийомів, способів, норм пізнання певного суб'єкта чи явища;

б) вчення про систему методів наукового пізнання та перетворення реальної дійсності;

в) сукупність методів дослідження;

г) конкретна методика, за якою проводиться наукове дослідження.

11. До якого методу дослідження може бути застосований вираз «пізнання від окремого до загального»

а) дедукції; б) індукції; в) синтезу; г) редукції.

12. На емпіричному рівні використовуються методи:

а) спостереження, порівняння, експеримент; аналіз; дедукція, формалізація;

б) порівняння, експериментальний, вимірювання, синтез, абстрагування, ідеалізація;

в) спостереження, порівняння, експериментальний, вимірювання, аналіз й синтез,

абстрагування.

13. Основними методами проведення експериментальних досліджень є:

а) методи збору і опису фактів;

б) методи аналізу фактів та обґрунтування висновків;

в) методи інтерпретації й експериментальної перевірки висновків досліджень;

г) усі відповіді правильні;

д) правильні відповіді б) і в).

14. Методика дослідження - це:

а) основний метод дослідження;

б) основні принципи дослідження;

в) сукупність методів і прийомів дослідження.

15. Індукція з аналізом:

а) зв'язана; б) безпосереднього зв'язку немає; в) не зв'язана; г) частково.

16. Дедукція з синтезом:

а) зв'язана; б) безпосереднього зв'язку немає; в) не зв'язана; г) частково.

17. Спостереження з аналізом:

а) зв'язано; б) безпосереднього зв'язку немає; в) не зв'язано; г) частково.

18. Метод наукового пізнання, що полягає в уявному виділенні конкретних ознак та властивостей об'єкта, явища або процесу:

а) метод ідеалізації; б) метод формалізації;

в) метод абстрагування; г) метод узагальнення.

19. Прийом мислення, в результаті якого встановлюють загальні властивості і ознаки об'єктів:

а) метод абстрагування; б) метод узагальнення; в) індукція; г) логічний метод.

20. Усвідомлені питання, для відповіді на які недостатньо наявних знань, це:

а) наукова гіпотеза; б) наукова концепція; в) наукові проблеми; г) наукові факти.

21. Безпосередня перевірка тверджень, це:

а) реалізація раціонального принципу;

б) принципу верифікації;

в) принципу фальсифікації;

г) правильної відповіді немає.

22. Наукові методи пізнання що дають змогу отримати знання про одні предмети і явища на підставі вивчення інших:

а) моделювання, аналогія;

б) дедукція, індукція;

в) аналіз, синтез;

г) ідеалізація, формалізація.

23. Системний підхід у методології дослідження означає:

- а) ґрунтове вивчення явища, процесу;
- б) послідовність і цілеспрямованість виконання дослідження;
- в) комплекс дослідження складних об'єктів як єдиного цілого з узгодженням всіх його елементів;

г) усі відповіді вірні.

24. До теоретичних методів дослідження відносяться:

- а) аксіоматичний;
- б) експеримент;
- в) абстрагування;
- г) індукція.

25. До емпіричних методів відносяться:

- а) абстрагування;
- б) узагальнення;
- в) формалізація;
- г) спостереження.

26. До загально логічних методів дослідження відносяться:

- а) абстрагування;
- б) узагальнення;
- в) формалізація;
- г) спостереження.

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль знань здобувачів складається з поточного, модульного, та підсумкового видів контролю.

Основними завданнями контролю знань здобувачів з дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» є оцінювання засвоєння ними теоретичних знань і практичних навичок, набутих під час навчання. При цьому контрольні заходи мають виконувати наступні функції:

- стимулювати систематичну самостійну роботу над навчальним матеріалом;
- забезпечувати закріплення та реалізацію набутих теоретичних знань при виконанні практичних завдань та написанні тез на міжнародні науково-практичні конференції, публікацій в фахові видання за спеціальністю;
- набуття навичків відповідального ставлення до своїх обов'язків, самостійного цілеспрямованого пошуку потрібної інформації, чіткої організації свого робочого дня.

Система поточного контролю знань здобувачів передбачає оцінювання їх знань за трьома основними напрямками:

- перевірка теоретичних знань;
- перевірка виконання завдань на практичних заняттях;
- перевірка виконання завдань самостійної роботи.

Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань здобувачів у залежності від вибору викладача може проводитись в одній з альтернативних форм:

- за результатами звітів про вивчення відповідних тем дисципліни або написання рефератів згідно з тематичним планом;
- за підсумками тестування;
- під час проведення усної співбесіди викладача зі здобувачем, у процесі якої здобувач дає відповіді на питання з різних тем дисципліни.

Навчальним планом видом семестрового контролю з дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» передбачений екзамен.

У табл. 6.1 наведена критеріальна накопичувальна бально-рейтингова система поточного оцінювання знань здобувачів денної форми навчання на практичних заняттях.

Таблиця 6.1

Критеріальна накопичувальна бально-рейтингова система поточного оцінювання знань здобувачів денної форми навчання на практичних заняттях

Теми змістових модулів	Σ балів отриманих на практичному занятті
Тема 1. Методологічні основи наукового знання, поняття науки та її нормативне регулювання	3
Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень	3,5
Тема 3. Методика виконання наукових досліджень. Економіка та менеджмент як об'єкт моделювання	3
Тема 4. Напрями та вибір теми наукових досліджень. Організація наукового дослідження	4
Тема 5. Класичні методи математичного моделювання та спеціальні методи дослідження операцій в економіці та менеджменті	4
Тема 6. Джерельна інформація та комп'ютерні технології у наукових дослідженнях	3,5
Тема 7. Систематизація та ефективність наукових досліджень	3,5
Тема 8. Економіко-статистичні методи в наукових дослідженнях	3,5
Разом за модулем 1	28

У табл. 6.2 наведена критеріальна накопичувальна бально-рейтингова система поточного оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання на практичних заняттях.

Таблиця 6.2

Критеріальна накопичувальна бально-рейтингова система поточного оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання на практичних заняттях

Теми змістових модулів	Σ балів отриманих на практичному занятті
Тема 1. Методологічні основи наукового знання, поняття науки та її нормативне регулювання	2,25
Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень	2,25
Тема 3. Методика виконання наукових досліджень. Економіка та менеджмент як об'єкт моделювання	2,25
Тема 4. Напрями та вибір теми наукових досліджень. Організація наукового дослідження	2,25
Тема 5. Класичні методи математичного моделювання та спеціальні методи дослідження операцій в економіці та менеджменті	2,25
Тема 6. Джерельна інформація та комп'ютерні технології у наукових дослідженнях	2,25
Тема 7. Систематизація та ефективність наукових досліджень	2,25
Тема 8. Економіко-статистичні методи в наукових дослідженнях	2,25
Разом за модулем 1	18

Кількість балів за кожною темою визначається диференційовано, з урахуванням кількості годин на її вивчення і структури навчальних завдань. У загальну кількість балів за темою включено оцінювання успішності на практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент / Укл. д.е.н. Є.В. Афанасьєв, д.е.н. Л.М. Варава. – Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2019. – 32 с. (електронний ресурс).

2. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент / Укл. д.е.н. Є.В. Афанасьєв, д.е.н. Л.М. Варава. – Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2019. – 12 с. (електронний ресурс).

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Назва підручника (посібника), автор, видавництво, рік видання	Кількість примірників у бібліотеці ЗВО/кафедри
Базова література		
1.	Афанасьєв Є.В. Економіко-математичне моделювання ризику великих промислових підприємств з монопродуктовим виробництвом 2-ге вид., доп. і перероб. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. 230 с.	5
2.	Афанасьєв Є.В. Жуков С.О. Довгаль І.В. Астаф'єв О.Ю. Теоретичні та прикладні аспекти оптимізаційного моделювання нелінійно еволюціонуючих виробничих систем. Кривий Ріг: ФО-П Д.О. Червнявський, 2013. 212 с.	5
3.	Афанасьєв Є.В., Щєкович О.С., Афанасьєв І.Є., Афанасьєва М.Г., Ільченко В.О. Стратегічні пріоритети ефективного економічного розвитку залізничної галузі України: Монографія. Кривий Ріг: Видавничий центр ДВНЗ «КНУ» / заг. ред. Є.В. Афанасьєв, 2016. 380 с.	1 / 4
4.	Афанасьєв Є.В. Комплексна інтегрована оцінка рівня ефективності корпоративного управління на основі фінансово-економічних показників підприємства», колективна монографія: Актуальні проблеми сучасного менеджменту / Л.М. Варава, Є.В. Афанасьєв, І.А. Маркіна та ін. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.М. Варава. Кривий Ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2018. 203 с. (Розд. 3. С. 108-116).	URL: http://ds.knu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1944/1/Актуальні%20проблеми%20сучасного%20менеджменту.pdf
5.	Афанасьєв Є.В., Варава Л.М., Афанасьєв І.Є., Арутюнян А.Р. Ситуаційний контроль і регулювання в діловому адмініструванні бізнес-процесів щодо управління потенціалом корпорацій. <i>Економічний аналіз: зб. наук. праць</i> . 2018. Том 28. № 2. С. 91-99. ISSN 1993-0259.	URL: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1503/6565656620
6.	Варава Л.М., Арутюнян А.Р., Варава А.А Стратегічні аспекти вдосконалення організаційної структури управління в умовах гірничодобувних підприємств. <i>Маркетинг і менеджмент інновацій</i> . 2016. № 4. С. 243-255.	URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/49526/1/Varava_stratehichni_aspekty.pdf
7.	Варава Л.М., Афанасьєв Є.В., Маркіна І.А., ін. Актуальні проблеми сучасного менеджменту: монографія. Кривий Ріг: Роман Козлов, 2018. 203 с.	1
8.	За загальною редакцією Л.М. Варава. Напрями розвитку сучасного менеджменту: проблеми та рішення / Монографія. Кривий Ріг: Видавець ФО-П Чернявський Д.О., 2015.	10

№ п/п	Назва підручника (посібника), автор, видавництво, рік видання	Кількість примірників у бібліотеці ЗВО/кафедри
9.	Касьяненко В.О. Моделювання та прогнозування економічних процесів: навч. посібник для студ. вузів. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 185 с.	25
10.	Клебанова Т.С. Дубровина Н.А. Полякова О.Ю. Раєвнева Е.В. и др. Моделирование экономической динамики: учеб. пособие. Харьков: ИД "ИНЖЭК", 2005. 244 с.	5
11.	Шиян А.А. Економічна кібернетика: вступ до моделювання соціальних і економічних систем: навч. посібник для студ. вузів. Львів: Магнолія, 2007. 264 с.	30
Допоміжна література		
12.	Афанасьєв Є.В., Жуков С.О., Довгаль І.В., Мазурок П.П., Ткаліченко С.В. Моделювання складних динамічних соціально-економічних систем в стохастичному середовищі: Монографія. Кривий Ріг: ФО-П Д.О. Червнявський, 2012. 302 с.	5
13.	Добровольский В.К., Стогній О.В., Костюк В.О., Каплін М.І. Економіко-математичне моделювання енергетичних систем. К.: Наукова думка, 2013. 250 с.	2
14.	Лавінський Г.В., Пшенишнюк О.С., Устенко С.В., Шарапов О.Д. Моделювання економічної динаміки: навч. посіб. [для студ. екон. вузів]. К.: Атіка, 2006. 276 с.	10
15.	Сінчук О.М., Берідзе Т.М., Кононенко В.В., Рябушенко Н.В. Моделювання системних характеристик в економіці: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Кременчук: ПП «Щербатих О. В.», 2009. 212 с.	6

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Криворізького національного університету. URL: <http://lib.knu.edu.ua/> .
2. Електронна книга з економічної теорії. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/1f07ec168ae326064a2e0805fad4112c.pdf> .
3. Електронна книга з типів економічних систем. URL: https://pidruchniki.com/1246122039915/politekonomiya/ekonomichna_sistema_sutnist_tsili_osnovni_strukturni_elementi_tipi_ekonomichnih_sistem .
4. Електронна книга з методології системного підходу. URL: http://bookwu.net/book_metodologiya-sistemnogo-pidhodu_996/6_2.2.-sutnist-principi-osnovni-etapi-ta-metodi-sistemnogo-analizu
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Методологія науки. URL: <http://www.inter-pedagogika.ru>.
7. Центр академічної етики та досконалості в освіті "Етос". URL: <http://e-csr.org.ua/node/117>.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Сучасні методи вирішення наукових задач в економіці та менеджменті» для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальності 073 Менеджмент денної та заочної форм навчання. В методичних рекомендаціях до проведення практичних занять наведено склад практичної роботи здобувачів: опрацювання теоретичних питань, робота з проблемними теоретичними питаннями, підготовку до практичних занять і екзамену.

Укладачі: Афанасьєв Є.В., д.е.н., професор
Варава Л.М., д.е.н., професор

Рецензент: Ртищев С.А., к.е.н., доцент

Відповідальний за випуск: д.е.н., професор Варава Л.М.